

Lærervejledning til *Modpolen*

- Mellem nationalisme og Europæiske Integration

Modpolen skildrer det nationalkonservative Polen gennem mødet med Szymon fra den nationalkonservative ungdomsbevægelse, All-Polish Youth. Der perspektiveres til Ungarn, som ligesom Polen udfordrer EU's demokratiske værdigrundlag og retsstatsprincip. I Krakow er læseren også med på tværeuropæisk studenterbar, der tegner et andet billede af Europa end Szymon og de nationalkonservative. Se et filmklip fra vores samtale med Szymon her:

<https://vimeo.com/234285738>

Ved at bruge teksten som supplerende stof kan eleverne uddybe, anvende og perspektivere viden, begreber og metoder fra kernestoffet. De kan undersøge aktuelle samfundsmæssige problemstillinger i Europa og få blik for menneskers handlinger i en samfundsmæssig og historisk sammenhæng.

Konkret kan denne tekst i **samfundsfag** bruges i sammenhæng med undervisningsforløb om EU, kulturel frisættelse, nationalisme med fokus på den voksende højrenationalisme i Europa, demokrati, europæisk integration og national identitet. I **historie** kan teksten bruges i sammenhæng med undervisningsforløb om Europas historie med fokus på Polen, EU's historie og fremtid, nationalisme, polsk nationalisme i lyset af Polens historie som *besat og invaderet land gennem århundreder*.

Før teksten læses hjemme af eleverne kan der arbejdes med et eller flere temaer fra listen, så teksten forankres i kernestoffet. I den følgende time arbejdes der med udvalgte arbejdsspørgsmål, hvor eleverne kommer i dybden med tekstens samfundsfaglige og historiske problemstillinger. Som underviser vælger du, hvilket tema og hvilke arbejdsspørgsmål, du vil bruge i undervisningen.

Arbejdes der med fokus på EU's Charter om Grundlæggende Rettigheder bliver der her fokuseret på vandrende arbejdstagers rettigheder og befolkningsgruppers ligestilling.

Forslag til temaer, der kan undervises i i første lektion:

HISTORIE OG SAMFUNDSFAG:

Historien om Europa siden Anden Verdenskrig med udgangspunkt i Polens historie frem til og med deres indtræden i EU. Nazi-Tysklands invasion, Auschwitz-koncentrationslejren i Polen og folkedrabet på de europæiske jøder. Efter krigen splittes Europa i Øst og Vest og Polen kommer under Sovjetunionens kontrol. Europarådet, FN, og EF opstår. Efterkrigstiden er en periode, hvor regeringer forpligter sig på menneskerettighederne og demokratisk grundværdier. De afgiver national suverænitet til det europæiske samarbejde for på den måde at undgå fremtidige krige. EF bliver efter Berlinmurens fald til EU og Europa genforenes. Siden Polen kom med i EU har de haft stor vækst i økonomien.

Nationalisme – hvad er nationalisme som begreb? Der kan bruges eksempler på forskellige nationalistiske bevægelser. Polens nationalisme er historisk blevet set som noget godt, da denne nationalisme har forsøgt at bekæmpe de forskellige overmagter, der har besat Polen gennem historien. Op til Sovjetunionens fald blev Polens nationalisme set som noget positivt i Vesteuropa, fordi de polske nationalister kæmpede for et mere demokratisk og frit Polen i modsætning til Sovjetunionens ønsker. I dag ser Vesteuropa negativt på Polens EU-kritiske nationalisme, fordi de ser den som et udtryk for noget udemokratisk.

Den voksende højrenationalisme i Europa. Der kan undervises i forskellige EU-landes højrenationalistiske partier, deres politikere, budskaber, historie, ideologi. På denne måde kan den polske nationalisme forstås som et fænomen, der eksisterer på tværs af Europa.

SAMFUNDSFAG:

Den ideologiske kamp mellem nationalister og globalister, mellem kulturkonservative og liberale multikulturalister – eventuelt med perspektiver til Danmark, hvor kampen tydeligst kæmpes mellem Dansk Folkeparti og De Radikale, til USA hvor kampen kæmpes mellem republikanerne og demokraterne, til Frankrig hvor der var en direkte duel mellem disse to ideologier i anden runde af præsidentvalgkampen i 2017, da Front National's Marine Le Pen duellerede mod den nuværende franske præsident Emanuel Macron. Centrale spørgsmål i den ideologiske kamp er: Støtter man LGBTQI-rettigheder? Støtter man internationalt samarbejde såsom FN, EU og NATO? Støtter man fri abort (i 2016 indførte den nye regering i Polen totalt forbud mod abort)?

Den kulturelle frisættelse. I teksten kritiserer Szymon fra den nationalistiske bevægelse, All-Polish Youth, den kulturelle frisættelse, hvor normer, traditioner og fælles værdier forsvinder og der skabes et senmoderne samfund med individualiserede mennesker. Teksten kan bruges i sammenhæng med undervisning om den kulturelle frisættelse, socialisation i det senmoderne samfund sammenlignet med socialisation i traditionelle samfund som det polske, hvor traditionelle normer stadig er udbredte, især uden for de større byer.

Kulturel europæisk integration; Om EU-borgere, der studerer, arbejder og etablerer sig i andre EU-lande. I teksten møder vi Erasmus-studerende, der om nogen er et billede på det grænseløse Europa, hvor de enkelte lande bliver kulturelt og etnisk mindre homogene og mere europæiske. Perspektiver eventuelt til *Elysees-traktaten*, venskabsaftalen mellem Frankrig og Tyskland fra 1963, der satte gang i at tyske og franske studerende kom på udveksling i hinandens lande. Formålet var dengang som nu med det store Erasmus-samarbejde at forebygge konflikt, fordomme og krig og skabe samarbejde, forståelse og fred.

EU's ukrænkelige principper og EU som politisk projekt. Se på EU's regelsæt og grundprincipper med udgangspunkt i EU's Charter om Grundlæggende Rettigheder i forbindelse med den verserende sag mellem EU og Polen og undervis i, hvad disse principper siger om EU som politisk projekt. Polens regering, der kom til magten i 2015 har fået Polen på kant med EU's demokratiske kerneværdier og principper. Den polske regering har indskrænket pressefriheden ved at vedtage en omstridt medielov. Den giver regeringen magt til at udpege store dele af toppen i de polske public service-medier. Derudover har regeringen vedtaget

retslovgivning, der giver regeringen magt til at blande sig i udnævnelsen af nye dommere i retsvæsnen. Dette strider lodret mod princippet om magtens tredeling og EU's demokratiske værdigrundlag. Og det strider mod en række rettigheder fra EU's charter om Grundlæggende Rettigheder, der blandt andet kræver, at ”mediefrihed og mediernes pluralisme respekteres.”

Hvad gør EU for at modvirke den udemokratiske udvikling i Polen og hvad kan EU gøre? Sanktioner, fratagelse af stemmeret. Denne sag udvikler sig løbende og den kan oplagt undersøges som led i arbejdet med *Modpolen*-reportagen.

Er Polen på vej til at afskaffe demokratiet? Læs her:

<https://www.b.dk/globalt/er-polen-paa-vej-til-at-afskaffe-demokratiet>

Og her er en artikel om EU-kommissæren Frans Timmermans, der 'svinger demokrati-pisken' over Polen:

<https://www.b.dk/globalt/kommissaeren-der-svinger-demokrati-pisken-over-polen>

Marlene Wind, professor i statskundskab og leder af Center for Europæisk Politik, spørger, hvorfor vi skal flette fingre med Ungarn (og Polen) her:

<http://politiken.dk/debat/debatindlaeg/art6100246/Hvorfor-fletter-vi-fingre-med-udemokratiske-Ungarn>

Skabt i samarbejde mellem Vores Europa og Europa-bevægelsen.

STØTTET AF
EUROPA
nævnet

Arbejdsspørgsmål til Modpolen

- *Mellem Nationalisme og Europæisk Integration*

SAMFUNDSFAG OG HISTORIE:

Se et filmklip fra vores samtale med Szymon fra teksten her:

<https://vimeo.com/234285738>

1. Diskutér teksten:

Hvad synes du om det, du har læst?

2. Politisk integration i EU

I EU's Charter om Grundlæggende Rettigheder står der:

"De europæiske folk har med skabelsen af en stadig snævrere sammenslutning besluttet at dele en fredelig fremtid, der bygger på fælles værdier." Siden Anden Verdenskrig har de nationale ledere afgivet national suverænitet i bestræbelserne på at stå stærkere ved at arbejde sammen i en større og større europæisk union. Hvor der før var toldmure og grænser, er der i dag samhandel og samarbejde. Men de seneste år har nationalismen og EU-skepsissen vundet frem og europæerne må igen stille sig selv spørgsmålet; *hvilken vej fremad?*
Hvad er din holdning:

2a: Synes du EU-medlemslandene bør skrue integrationen tilbage?

2b: Synes du EU-landene bør forblive så integrerede, som vi er?

2c: Syner du EU-landene bør integrere sig mere i hinanden – altså lave en stadig snævrere sammenslutning, sådan som charteret lægger op til?

3. Udvikling af den polske nationalisme.

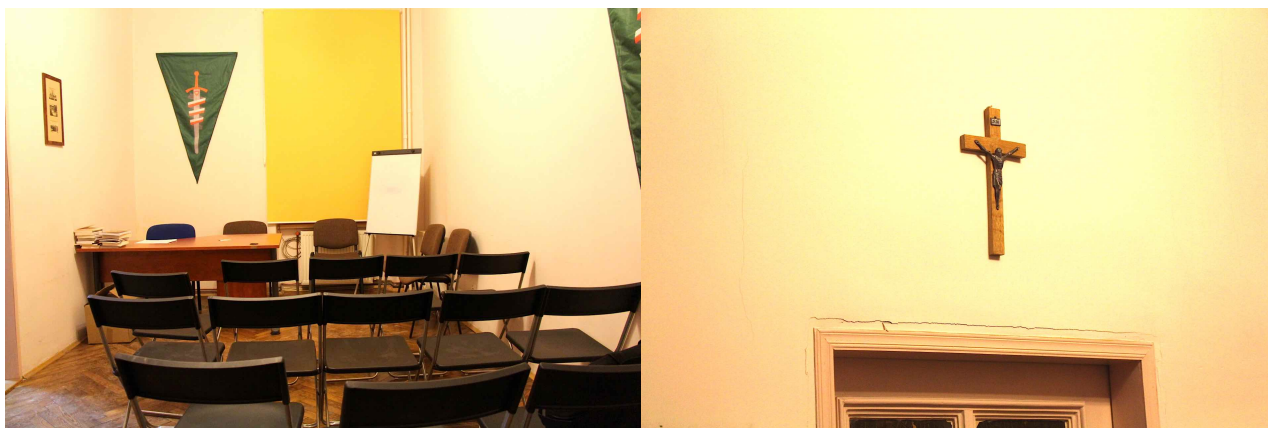
Polen har haft en turbulent historie. Landet har altid skiftet mellem at være selvstændig og besat af eller underlagt andre magter.

3a: Hvad tror I, at det har betydet for udviklingen og dyrkelsen af den polske nationalisme og nationalfølelse?

4. Højrenationalisme i Europa.

Polen er ikke det eneste sted i Europa, hvor højrenationalismen er stærk.

4a: Undersøg og redegør: I hvilke EU-lande har højrenationalismen stor opbakning?

All-Polish Youth's mødelokale i Krakow.

SAMFUNDSFAG:

5. Minoriteternes rettigheder.

I teksten siger Szymon: *"Nu demonstrerer LGBT-bevægelsen for retten til at kunne blive gift. Så de prøver at få mere, end de burde have. Vi skal jo lige huske, at de kun udgør en lille andel af vores samfund."*

Kapitel 3 i EU's Charter om Grundlæggende Rettigheder handler om ligestilling.

5a: Kig på kapitel 3 i charteret og svar på, hvilke af rettighederne i dette kapitel, Szymon er på kant med, når han siger, at homoseksuelle ikke skal have samme rettigheder som andre polakker – eksempelvis retten til at blive gift?

6: Fordele og ulemper ved arbejdstageres ret til fri bevægelighed

Arbejdskraftens frie bevægelighed gør, at flere EU-borgere arbejder og bosætter sig i andre EU-lande. I EU's Charter om Grundlæggende Rettigheder sikres retten til varer og arbejdstageres frie bevægelighed. I artikel 15 stk. 2 står der, at *"Enhver unionsborger har frihed til at søge beskæftigelse, arbejde og etablere sig og levere tjenesteydelser i alle medlemsstaterne."*

6a: Hvad er fordelene og ulemperne ved arbejdstageres ret til fri bevægelighed?

6b: Hvad er din holdning? Synes du arbejdstageres ret til fri bevægelighed er en god eller dårlig ting?

7. Tværnational sammenblanding af kulturer.

I teksten møder vi europæiske udvekslingsstuderende i Krakow. Migration på tværs af grænser får nogle til at stritte imod EU-samarbejdet, fordi de mener, at den nationale kultur bliver svækket. Krakow er en studieby, hvor folk fra hele Europa kommer for at studere, mange via det EU-støttede udvekslingsprogram, Erasmus+.

7a: Hvad synes du om denne kulturelle sammenblanding?

7b: Er det godt eller skidt, at grænserne mellem de nationale kulturer bliver mere flydende?

7c: Kunne du tænke dig at springe ud i den europæiske multikultur, fx ved at studere i et andet europæisk land eller foretrækker du at blive i Danmark? Begrund dit svar.

8. Polen på kant med EU.

Siden Polen fik ny regering i 2015, er der opstået kontroverser mellem EU og Polen. Kontroverserne er opstået, fordi EU mener, at den nye regering i Polen har vedtaget lovgivning, der strider mod nogle af EU's grundlæggende principper.

8a: Undersøg sagen. Hvad er det for nogle love, Polen har vedtaget, som EU er imod?

8b: Sanktioner: Hvad kan og vil EU gøre overfor medlemslande, der krænker de grundlæggende rettigheder og EU's grundlæggende regelsæt? Sæt dig ind i problemstillingen og tag selv stilling.

9. Er der brug for en kontrarevolution mod den kulturelle frisættelse?

I teksten kritiserer Szymon den kulturelle frisættelse. Han er tilhænger af en kontrarevolution mod hippiernes seksuelle og kulturelle frigørelse. En frigørelse, som har slået mere igennem i eksempelvis Danmark end i Polen, hvor aborten ikke er fri, og hvor man som homoseksuel er i fare for potentielle overgreb.

9a: Hvilke fordele og ulemper er der ved den kulturelle frisættelse?

9b: Hvilke fordele og ulemper er der ved et traditionelt samfund?

Skabt i samarbejde mellem Vores Europa og Europa-bevægelsen

STØTTET AF
EUROPA
nævnet